

IL. G. PRUSHECK: INDIJANSKO TIHOŽITJE (1926)

USÁHLO VRELO

IVAN PREGELJ

5. Maksima iz mrtve legende

Dva meseca pred tem je bil izdal Zornik svoje najnovejše delo, roman v dnevniškem slogu z imenom »Saša«. Kritika še ni bila spregovorila o novi knjigi. Tedaj je presenetil Zornika Albin Globočnik zgodaj zjutraj na šetnji pod Tivolijem. Prav nevljudno kakor čevljarski vajenec je opozoril že od daleč pisatelja z brlizgom nase, se mu nato vihravo pridružil, stegnil vzhičen roko v pozdrav in stisnil Zorniku desnico tako krčevito s svojimi suhimi in od tobaka čadastimi prsti, da je Zornik bolešno osupnil.

»Do sape naj pridem,« je sopihal Globočnik in hlipal. Nato je spregovoril neprirodno slovesno, da se Zorniku že kar nič več lepo ni zdelo in je imel občutje, kakor da je kritik vsiljivo vljuden iz bolnosti, ki je lastna izobražencem, kadar so dolgo v noč pili in vstali v družbo še vedno alkoholni in neprespani.

»Vso noč,« je dvoril Globočnik, »vso noč do jutra mi je vzel tvoj 'Saša'. Bolan sem, ampak hvaležen. Genialnosti zoriš!«

»Ali ne bi mogel biti vsaj malce nevljuden,« je odgovoril z rahlo pikrostjo Zornik in se pri priči sramoval, ko se je zavedel, da je kaj plehko zinil po Cankarjevo, kakor je nagovoril Izidorja, ko ga je posetil na Rožniku.

»Kaj pa sem rekel takega, da se plazi?« je odvrnil Globočnik. »Non sum de laudantibus, ne boj se. Saj bi bil sirov, ne samo nevljuden, če bi smel biti. Kakor Jakob z angelom sem se boril s teboj vso noč. To se pravi, da te doživljam, kar se mi dogaja redkokdaj z našimi ljudmi. In da sem ti po vajenško brlizgal, menda ni vljudnost. Mar mi! Hotel sem ti povedati gorko, kakor kruh iz peči. Pisal bom morda drugače. Zdaj pa te držim. Stoj in govori. Tvoja bridka lepota dehti. Odkod zajemlješ? Za cvet svoj mi povej, za rožo mogoto...«

»Če govoriš zares,« je rekel Zornik prijetno svoj, »odkod neki, kakor iz doživetja, iz mladostnih spominov.«

»Prečudno mnogo si doživel,« je menil mirno Globočnik.

»Kakor hočeš,« je rekel Zornik. »Jaz bi lahko dejal brez pridržka, da vsi moji spomini niso niti toliki, kot najkrajše poglavje v Cankarjevem 'Življenju'.«

»Duhovičič. Ne bodi! Ne pristaja ti, ki nisi ne bohem ne blaziran,« je dejal trpko Globočnik. Bil je droban in šibek zelenec, a v glasu mu je bila čudna tehtnost in močatost, brez teatralike. Zdaj pa se je trenutno razživel v nekako živčno nestrpnost in je brbljal:

»Morda si hotel povedati, da so ti spominarji odurni? Mar meni niso? Do petdesetega leta se niso razvili in razbohotili, nego v vamp. Pa se v svoji plitki ničemurnosti beležijo v foljante, kakšnega tipa popek da so jim povezali, katera baraba vse jim je potem birmo vezala, nos brisala in latinske packe popravljala in kje in kdaj in kako bi bili skoraj svojo nedolžnost izgubili, mrtvaki, ki ne družba ne čas nič več zanje ne vesta.«

»Pusti jih,« se je udobrovoljil Zornik. »Vse vrste abderitstvo je na svetu. Višek